

Kompensatoriska insatser: en jämlik skola

Sammanfattning av gruppsamtal, Barnrättskonferensen 2025

Under Barnrättskonferensen deltog medlemmar i Rädda Barnen och RBUF i 22 stycken gemensamma gruppsamtal. Samtalen utgick från modellen nedan som är framtagen av Rädda Barnen tillsammans med Stiftelsen Läxhjälp, Idrott Utan Gränser och Stiftelsen Friends. Modellen finns att ta del av i kunskapsunderlag [En Jämlik Chans att Klara Skolan](#).

Modellen för kompensatoriska insatser som civilsamhället i samverkan kan bidra med för en mer jämlik skola

Här följer en sammanfattning av insatsområdena Lärande, Hälsa, Trygghet och Relationer. Sammanställningen innehåller förslag på direkta insatser, kunskapshöjande arbete och lokal politisk påverkan.

LÄRANDE

Lärande fokuserar på att skapa jämlika förutsättningar för kunskapsutveckling genom stöd och samverkan. Läxhjälp/studiestöd i olika former, både i och utanför skolan, är en central insats som återkommer i flera förslag. Språkträning, högläsning och pedagogiska insatser som stimulerar lek och lärande är viktiga komponenter. Lovaktiviteter och mellanmål som frukost och mellis ses som stödjande för lärandet. Samverkan med idrotts-, musik- och teaterföreningar breddar lärandemiljön och skapar motivation. Det finns en vilja att påverka politiken för att skapa icke-segregerande skolor och evidensbaserad undervisning. Stöd till volontärer och handledning i läxhjälp/sarbete nämns som viktiga förutsättningar. Medskick till organisationen inkluderar att öka elevdemokratien, förbättra lärarnas arbetsvillkor och skapa lärandemiljöer där barnen finns. Ser behov av koncept för läxhjälp/studiestöd och vad vi benämner saker beroende på syftet. Behov av kompetensutveckling för medlemmar/volontärer som gör direkta insatser.

Insatser

Direkta insatser och kunskap:

- LÄSNING: Samverkan med skolans personal för läsning och högläsning med elever
- SPRÅKSTÄRKANDE: Stimulera lek som medför lärande/språkträning
- LÄXLÄSNING:
 - Samverkan med föräldrar om läxläsning
 - Olika former av läxhjälp, studiestöd med skolan, högskolestudenter
 - Ta fram en metodhandbok för läxläsare,
 - skapa ett koncept vilket stöd vi ger i skolan och utanför skolan med olika syften för läxhjälp/studiestöd
- Studiebesök för motivation Lovaktiviteter
- Samverkan med andra föreningar, t.ex. idrottsföreningar, musikföreningar, teatergrupper osv.
- Stöd till lärare – kompetensutveckling tex bemötande, barnsyn
- Mellis, frukost

Påverka:

- ✓ Träffa politiker/kommunledning, kanske ett parti i taget för att påverka politiken att genomföra icke-segregerande skolor.
- ✓ Förmå skolverket att lyssna på vetenskapliga rapporter
- ✓ Skrota privatskolor. Skolor borde vara evidensbaserad undervisningen. Avskaffa friskolor.
- ✓ Öka elevdemokratin. Omöjlighet att tvinga till skolan i tidig ålder.
- ✓ Betala lärarna mer så att fler tar tjänst i glesbygd
- ✓ mer resurser till grundskolan – driva nationellt såväl lokal lokalt – alla barn har rätt till stöd oberoende diagnos eller ej

HÄLSA

Medlemmar vill se fokus på psykiskt välbefinnande och tidiga förebyggande insatser. Behov av fler kuratorer, bättre samverkan mellan skola och elevhälsa samt mobilt fria miljöer med sociala aktiviteter som pingis och brädspel. Förslag på insatser är frukostklubbar, gratis frukt, fysisk aktivitet för yngre barn och samtal om digital hälsa i klassrummet. De vill även se samarbeten med region, kommun och civilsamhälle kring skolfrukost och hälsosamtal. Enkäter, workshops och föreläsningar för elever, föräldrar och lärare kan öka medvetenheten. Förslag: kampanj om barns rätt till delaktighet och opinionsbildning för en hälsosam skola.

Insatser

Direkta insatser och kunskap

- Uppmärksamma familjers olika förutsättningar för en god hälsa (finns liten kunskap idag)
- Sprid kunskap om och uppmärksamma psykisk ohälsa
- Sprid [99 livsknep](#) och skapa ett kunskapspaket till pedagoger om framtidstro, känslor, självkänsla, drömmar, mat och kropp – gör en pilot/förstudie
- Sprid kunskap om fritidskortet
- Skapa en trygg individuell miljö med resurser
- Håll föreläsningar, workshops och träffa föräldrar på föräldramöten
- Ställa rimliga krav på barn och pedagoger i vår verksamhet & deras skolor
- Lågbudgetaktiviteter och [barnvänliga platser](#) utanför skolan
- Genomför enkäter och samla statistik hälsa och välmående lokalt
- Erbjud frukost till skolan och driv gratis skolfrukost som påverkansfråga till kommunen
- Erbjud fysiska aktiviteter gratis för unga barn
- Frukostklubb: [Rörelse och frukost på frukostklubbarna! - Rädda Barnen](#)
- Innan skolan börjar eller på 10-rasten
- Gratis frukt
- Öppet forum för elev- och föräldrasnack i kommunen
- Mötesplats med mobilmiljöer – uppmuntra sociala samspel
- Hälsosamma relationer till den digitala miljön
- Diskussioner i klassrum om digital hälsa
- Alternativ till mobiltid: pingisbord, brädspel, kort
- Tidiga insatser
- Hälsosamtal
- UNITE: [Unite - riktat krisstöd till barn - Rädda Barnen](#)
- Samverkan med elevhälsoteam, ungdomsmottagningar, fritidsgård
- Samverka med regionen och kommunen i IOP
- Gör enkäter och workshops i skolor

Påverka:

- ✓ Ordna möten – bjud in politiker, rektorer och andra viktiga aktörer i skolan
- ✓ driv gratis skolfrukost som påverkansfråga till kommunen
- ✓ Simkunnighet en rättighetsfråga
- ✓ Rörelse redan i förskolan, driv den frågan
- ✓ Stärkt Elevhälsa! Fler kuratorer!
- ✓ Påverkan genom barn och ungas röster
- ✓ Fritid – ökad delaktighet, förslag från elever
- ✓ Inga mobiler under skoltid

TRYGGHET

Samtalen om trygghet handlade om att skapa säkra och inkluderande miljöer för barn och unga, både i och utanför skolan. Förslag som mindre klasser, fler vuxna i skolan och mentorskap från

äldre elever återkommer. Fysiska resurser som rastvärdar, trygga mor- och farföräldrar och aktiviteter före skoldagens start bidrar till ökad trygghet. Dialog med politiker och samverkan med föräldrar lyfts som viktiga inslag för att påverka strukturer. Trafiksäkerhet och trygg skolväg är också ett återkommande tema, med konkreta förslag som cykelvägar och växlingar. Rädda Barnen föreslås vara en fysisk resurs i skolan för att stärka tryggheten. Lovaktiviteter och fritidssysselsättning för yngre barn ses som viktiga för att förebygga utsatthet. En kampanj för att informera om nätets för- och nackdelar nämns som ett medskick för att öka tryggheten digitalt.

Insatser

Direkt insatser- och kunskap:

- Ta reda på vad trygghet betyder för barnen i skolan
- Erbjud föreläsningar/samtal om vikten av utbildning, barnkonventionen m.m till föräldrar
- Öka vuxennärvaron i skolan genom till exempel rastvärdar, korridorshäng, trygghetsvärdar, mor- och farföräldrar på skolan. Seniorer i skolan.
- Trygga vuxna på "skolvägen" som kan förhindra rekrytering till gäng
- Kärleken är Fri [Så kan du jobba med Kärleken är fri - Rädda Barnen](#)
- Stopp! Min kropp! [Metodpaket - Stopp min kropp - Rädda Barnen](#)
- Erbjud fler aktiviteter på skolan, under lov och också efter skolan med trygga vuxna
- Fokusera på förskola – tidigt! Yngre barn i fokus
- Frukost & aktiviteter före skoldagens start
- Olika avdelningar – relation till skola/personal
- Rekrytera mentorer och vuxna
- Våga vara vuxen! Våga säga till vid mobbning, diskriminering, rasism
- Sprid rapporter om rasism i skolan [Barns röster om rasism i skolan - Rädda Barnen](#) och [Barns Röster om rasism i Sverige - Rädda Barnen](#)
- Vi har förtroende i samhället – skapa förtroende i skolan

Påverka:

- ✓ för att minska antalet elever i varje klass (max 12/15)
- ✓ säkerställ klasstorlek när skolor slås ihop pga nuvarande demografiska utveckling
- ✓ Bjud in politiker till debatt
- ✓ Alla skolor borde få resurser för att samverka med civilsamhället
- ✓ Utmaning: efter skolan, olika tillgång i olika kommuner
- ✓ Kampanj – hjälp på nätet, information och utbildning om för- och nackdelar med nätet

RELATIONER

Under Rädda Barnens gruppsamtal betonades relationer som en grund för välmående och utveckling, med fokus på mötesplatser och stödjande strukturer. Mentorskap från äldre elever, språkcaféer och samarbete med andra föreningar är exempel på relationsbyggande insatser. Tjej- och killkvällar samt grupper för nyanlända skapar gemenskap och inkludering. Utbildning i samtycke, sex och samlevnad samt hur man pratar med barn om svåra ämnen är återkommande teman. Föräldraforum, barnpassning och värdfamiljer föreslås för att stärka relationen mellan hem och skola. Socialt stöd och samarbete mellan aktörer som Röda Korset, kyrkan och ungdomsgårdar lyfts som viktiga. Relationer mellan elever, lärare och personal ska präglas av

respekt och inkludering. Medskick handlar om att beakta bostadssituationens påverkan på relationer och skolmiljö. Kiruna och förort för jämlik skola och behöriga lärare!

Insatser

Direkta- och kunskapsinsatser:

- Kartlägg vad barn själva uttrycker att de behöver för att klara skolan
- Sprid kunskap om barnperspektiv i problematisk skolafrånvaro "hemmakämpare"
- Säkerställ att skolan arbetar evidensbaserat
- Delta på föräldramöten och dela barn och elevers röster
- Satsa på utbilda andra om en likvärdig skola
- Utbildning om barnrättsperspektiv, bemötande, relationer, trygghet, hur man pratar med barn om svåra saker redan på lärarutbildningen
- Prata direkt med barn om svåra saker
- Ta fram en träff för föräldrar om trygghet och även trygghet på nätet
- Stärk och samarbeta med elevhälsoteamet
- Utöka handledning och stöd till lärare
- Samarbetspartners: RBUF, Röda Korset, Ungdomsgårdar/föreningar, Kyrkan, Locker room talk
- Bygga relationer
- Äldre elev mentorskap
- Språkcafé, Tjej-kvällar, Kill-kvällar, Nyanlända-grupp
- Stötta barn att ha en dröm
- Barnpassning med forum/grupp för föräldrar
- Skapa mötesplatser
- Värdfamilj/kompisar
- Vuxna förebilder, koppla ihop med företag

Påverka:

- ✓ Bevaka för att barns rättigheter realiserats
- ✓ Fler skolor är villiga att ta hjälp utifrån
- ✓ Bättre samarbete, uppmärksamma problem och investeringar.
- ✓ Fler lärlingsplatser.
- ✓ Behöriga lärare där de behövs som mest
- ✓ Kön ska inte påverka skolgången – fokus på mer jämställdhet